

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

FAKULTA UMĚNÍ A ARCHITEKTURY

B8208 DESIGN
8206R123 – DESIGN PROSTŘEDÍ

„HUS“

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

David Čermák
Leden 2015

Vedoucí bakalářské práce: prof. Dr. Ing. Arch. Bořek Šípek

Děkuji vedoucímu své bakalářské práce, prof. Dr. Ing. Arch. Bořku Šípkovi, za vstřícnost, cenné rady a čas, který mi při konzultaci ochotně věnoval. Rád bych také poděkoval všem, kteří mi poskytli své poznatky a rady k této práci.

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ:

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval samostatně a uvedl jsem všechny použité prameny a literaturu.

Byl jsem seznámen s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména §60 – školní dílo

ANOTACE / ABSTRAKT:

Tuto bakalářskou práci „HUS“ jsem si vybral k šestistému výročí památky upálení mistra Jana Husa 6. 7. 1415. Práce pojednává spíše o řešení problémů společnosti s církví a pánů té doby. V analytické části jsou zpracovány materiály o Husově minulosti, jeho díle, hlásání pravdy občanům, pomoci druhým, o jeho umučení a další věci spjaté s tímto „čistým mužem“.

V práci je nastíněna myšlenka toho čeho se lidstvo dopouštělo a do dnes dopouští.

Cílem práce je vytvořit specifickou instalaci na objekt na určitém místě – blízko Betlémské kaple. Na místě instalace vznést otázky pro další zkoumání, otázky možného řešení a definovat jeho eventuální dopad na dnešní společnost a umění.

KLÍČOVÁ SLOVA:

Hus, Husitství, doba, víra, zlo, čistota, dobro, sentence, teologie, křivda, umučen

ANNOTATION / ABSTRACT:

KEYWORDS:

Hus, Hussitism, period, faith, evil, purity, good, sentence, theology, injustice, torture

OBSAH

ÚVOD	6
<i>TEORETICKÁ ČÁST</i>	7
1. MLÁDÍ MISTRA J. HUSA	8
2. ŽIVOT MISTRA J. HUSA KONEC 1400	10
3. POLITICKÉ UDÁLOSTI KONCEM 1400	12
4. HUS KAZATEL	13
5. JOHN VIKLEF	15
6. HUS – DRUHÉ OBDOBÍ KAZATELSKÉ	17
7. POČÁTKY HUSOVA PROCESU	21
8. HUS NA KARLOVĚ UNIVERZITĚ	22
9. PÁLENÍ KNIH 1409 - 1412	24
10. BOJ PROTI ODPUSTKŮM	25
11. KONCIL V KOSTNICI A UPÁLENÍ HUSA	26
12. HUSOVI CITÁTY	29
<i>PRAKTICKÁ ČÁST</i>	30
13. KONCEPT	31
14.	32

ÚVOD

Když mi hlavou prolétlo, že *mistr Jan Hus* bude mít v roce 2015 výročí úmrtí a to 600 let, tak jsem věděl jaké téma si zvolím na bakalářskou práci. Samostatná práce má ze začátku cíl a určenou linii - podobu. Každý má představy o určitých věcech, jak probíhají, čeho se týkají, jaký mají smysl, co je pravda a co je lež, čemu věřit a čemu ne...

V analytické části jsem čerpal z odborných publikací, dokumentů a na internetu. Nejprve si připomeneme, kdo byl Jan Hus, pak o jeho životě, díle, o vztahu k církvi, o jeho úmrtí. V poslední fázi zde bude částečné řešení mé bakalářské práce – které bude finálně odhaleno přímo na místě obhajoby.

Zaměříme se také ke konkrétním záporům a kladům pravdy. Pravdy, kterou Hus zná, ale nehledá. Diskuze, poznatky a konzultace budou vysvětleny a vyplynou na místě.

TEORETICKÁ ČÁST

1. MLÁDÍ MISTRA JAHA HUSA

Přesné datum jeho narození není známo; v úvahu přicházejí roky 1364–1375, obvykle se udává rok 1371. Hus se sám o sobě zmiňuje k roku 1414 v „Knížkách proti knězi kuchmistroví“, že mu ještě není padesát let: **„...a já ještě nehřeším padesát let po křtu; neb mi ještě není padesáti let.“**

Husinec pravděpodobně vznikl po roce 1340, první zmínky o něm pocházejí z roku 1359. Procházela tudy Zlatá stezka, která vedla z Bavor přes Prachatice, a obec patřila k panství hradu Hus. Koncem 14. století byl Husinec rozdělen mezi dvě vrchnosti, v 16. století náležel již celý k vimperskému panství. Tehdy se stal městysem a po zrušení roboty, kdy zde vzniklo několik továrniček, patřil vedle Vimperku a Lenory ke třem nejprůmyslovějším městům prachatické oblasti. Místo, kde stál Husův rodný domek zachovala tradice patrně věrně. K roku 1879 se uvádí, že ještě v polovině 17. stol.: **„...chodívali lidé k dřevěnému domku Husovu a řezávali z něho kousky dříví jako památný ostatek a pověrečný prostředek proti bolení zubů.“**

obrázek č. 1.

Rodný dům J. Husa

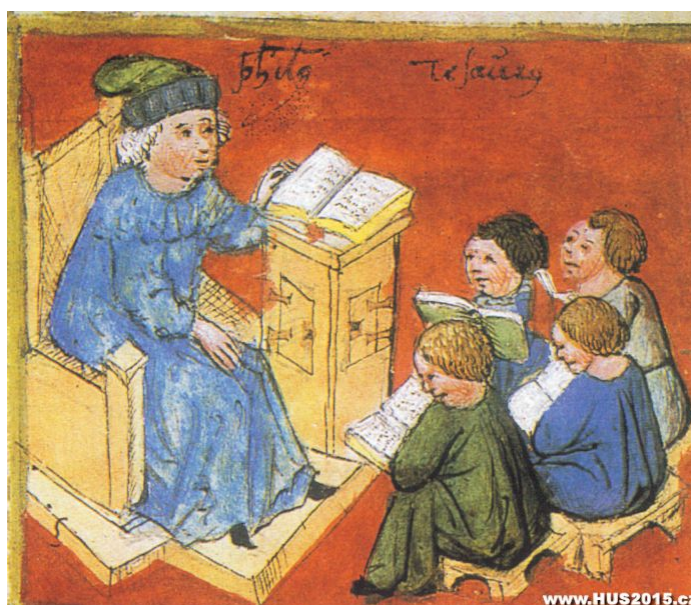
V současnosti je v rodném Husově domku, označeném bronzovým medailonem od Bohuslava Schnircha z roku 1899, zřízen Památník mistra Jana Husa s expozicemi o jeho životě a díle a o husitské době. Památník byl v roce 1978 prohlášen národní kulturní památkou a od roku 2011 je v péči Církve československé husitské.

První vzdělání získal malý Jan zřejmě na škole v Prachaticích. Podle vyprávění bydlel v tzv. Husově domě čp. 71, který se nachází na levé straně Husovy ulice. Původně gotický dům byl v 16. století přestavěn do renesanční podoby.

2. ŽIVOT MISTRA JANA HUSA kol. 1400

Předpokládaná doba odchodu mladého Jana Husa z domova a jeho příchodu do Prahy nastala mezi lety 1386–1390. V hlavním městě království se nazýval nejprve „Janem z Husince“ a teprve později psal své jméno ve tvaru „Jan Hus“. Třileté studium na fakultě svobodných umění, představující základ systému vzdělání na pražské univerzitě, ukončil Hus roku 1393 dosažením první akademické hodnosti, titulu bakaláře svobodných umění. Hus se nespokojil s tímto výsledkem, zůstal členem univerzity a směřoval k vyšším stupňům akademických hodností. V roce 1396 pak vykonal mistrovské zkoušky a stal se mistrem svobodných umění.

Mistr Jan Hus byl poté čekatelem řádné profesury, pro niž univerzitní statuta předepisovala další dvouleté zkušební období. Tehdy se Hus mimo jiné blíže seznámil s názory oxfordského reformátora Jana Viklefa 1384, které výrazně ovlivnily jeho následný myšlenkový vývoj. Roku 1398 dokončil pro svou potřebu opisy vybraných Viklefových textů. Téhož roku získal již jako erudovaný člen univerzitní obce další zajímavou příležitost pro uplatnění svých schopností. Velmi pravděpodobně byl členem poselstva krále Václava IV., které se podílelo na setkání českého panovníka, zastávajícího v té době zároveň úřad krále římského, s francouzským králem Karlem VI. v Remeši.

obrázek č. 2.

Bakalář a žáci. 15.stol.

V roce 1398 mistr Jan Hus zároveň konečně pronikl na fakultě svobodných umění do skupiny mistrů, kteří pravidelně přednášeli žákům a měli významné slovo při organizování odborné činnosti fakulty. Postupně se vypracovával na čelného představitele českého „univerzitního“ národa.

Významným centrem akademického života českého univerzitního národa se kromě příslušné koleje stala již před polovinou devadesátých let Betlémská kaple, založená roku 1391. Činnost Betlémské kaple souvisela s nadacemi podporujícími české studenty a zároveň se zde poskytoval prostor českým kazatelům, spjatým s univerzitou, k šíření reformních myšlenek mezi laickou pražskou veřejností. Mistr Jan Hus poznal kapli nejprve jako zbožný návštěvník a posluchač kázání, později, od 1402, jako její dlouholetý duchovní správce a kazatel. Aby však tohoto postavení mohl dosáhnout, musel se nejprve stát příslušníkem kněžského stavu.

Pravděpodobně nedlouho po dosažení mistrovského stupně v oboru svobodných umění se mistr Jan Hus, vedle svých dalších univerzitních aktivit, začal připravovat pro kněžskou dráhu studiem na teologické fakultě pražské univerzity.

Bakalaureátu teologie dosáhl Jan Hus až v průběhu prvního desetiletí 15. století. V té době si již vydobyl uznání jako zkušený vysokoškolský pedagog a známý kazatel.

Nížší stupeň svěcení jáhenství získal mistr Jan Hus asi ve věku třiceti let v dubnu roku 1400 a na kněze byl vysvěcen pravděpodobně před červnem 1401. Tím započalo nové období jeho života.

3. POLITICKÉ UDÁLOSTI KONCEM 1400

Doba, v níž Jan Hus studoval, nebyla v rozměru českých zemí ani v evropském měřítku rozhodně žádnou idylou. Problémy, provázející vládu krále Václava IV., narůstaly. Král se dostával do stále hlubšího konfliktu jak s nejvyšším církevním hodnostářem v zemi, pražským arcibiskupem Janem z Jenštejna (+1400), tak s nejmocnějšími feudály, tvořícími skupinu vyšší šlechty. Spor s Jenštejnem byl ještě přiosťřen kontrastem povah obou soupeřů. Proti králi, neodepírajícímu si různé radosti luxusního dvorského života, stál asketický arcibiskup s mystickými sklony, uplatňující tvrdě církevní autoritu.

Významný zdroj rozporů se nalézal také v bezprostředním králově okolí, kde ve dvorském prostředí získávali stále větší vliv Václavovi oblíbenci z řad nižší šlechty na úkor příslušníků vyšší feudalit. Porušení křehké mocenské rovnováhy vedlo až ke střetnutí mezi členy lucemburské dynastie.

Mocenskou hru proti slabému Václavovi rozehráli jeho příbuzní bratranec moravský markrabě Jošt a nevlastní bratr uherský král Zikmund.

Prožitek tísně a trvalého zhoršování poměrů u lidí Husovy generace mohl být umocňován i dalšími negativními jevy, k nimž patřily opakované morové epidemie, kořistění a zvláště loupeživé šlechty, či stupňování xenofobie, vybíjející se v protižidovském pogromu. Dobová realita se jevila ještě tíživější ve srovnání s ideálem uplynulé doby vlády císaře Karla.

4. HUS KAZATEL

Od svého vysvěcení Hus často kázal. Jsou doložena jeho kázání v letech 1401–1402 v kostele sv. Michala na Starém Městě. Tento kostel je tedy také významnou památkou českých duchovních i kulturních dějin. Do Betlémské kaple se Hus dostal zcela neplánovaně.

Známý kazatel Štěpán z Kolína na své místo rezignoval a po určitém jednání, které nevyznivalo pro Husa vždy příznivě, se Hus přece jen stal betlémským kazatelem. Zůstal jím pak plných 10 let. V tomto okamžiku ještě nikdo netušil, k jak důležitému kroku nejen v životě Husově, ale i v dějinách celého českého církevního reformního hnutí došlo. Církevní působení univerzitních mistrů, pokud byli vysvěceni na kněze, bylo celkem obvyklou záležitostí.

Husova činnost v Betlémské kapli narážela od počátku na řadu formálních potíží, neboť v případě Betlémské kaple nešlo o farní kostel. Hlavním problémem se staly možné příjmy. Hus se nakonec dohodl s farářem farnosti sv. Filipa a Jakuba, do které Betlémská kaple patřila, na odškodném. Tento problém tu existoval už od založení kaple, snahy o jeho řešení však nebyly dostatečné.

Zvláštní postavení Betlémské kaple se mělo stát i v budoucnu problematickou záležitostí, která bude účelově použita proti jejímu kazateli. Hus se stal v krátké době velmi populárním kazatelem. Kázal latinsky i česky, podle posluchačů, kteří se shromažďovali pod jeho kazatelnou. Materiál, Jmenování mistra Jana Husa správcem Betlémské kaple, Listina ze 14. 3. 1402, používaný v kázáních, byl naprosto obvyklý, citoval Písmo a církevní autority, na které se jako pravověrný katolík odvolával. V jeho pojetí byla tradice pramenem Božího zjevení, ale také čím dál, tím více konfrontoval tuto tradici tím, co obsahuje Písmo svaté.

Většinou postupoval tak, že se snažil za každou cenu dokázat, že autority – Otcové a učitelé církve – nejsou v rozporu s tradicí. Problém svrchovanosti Písma, který později u Husa tak tragicky vyvrcholil, se zde sice již rýsuje, ale nestojí v popředí. Husova kázání v Betlémě byla oblíbená proto, že se dotýkala aktuálních témat. Do jisté doby (k onomu zlomu dochází v letech 1408–1410) byl Hus dokonce vítaným kritikem i pro světskou a církevní vrchnost, neboť král i arcibiskup usilovali - každý svým způsobem – o církevní i společenskou reformu.

V letech 1402–1403 se tedy Husova kariéra začíná slibně rozvíjet. Současně se však polarizují stanoviska. Důležitou roli nejen v Husově životním příběhu, ale i v dějinách české církevní reformy, má anglický reformátor John Viklef 1330–1384. V zápase o Viklefa se nakonec ukázal nejen rozpor, ale i jádro problému.

obrázek č. 3

Jan Hus, kazatel

5. JOHN VIKLEF

Některá filozofická díla Viklefova byla známa v Praze již koncem 14. století. Znal je i Hus a se zájmem je studoval. Chyběla zejména díla teologická, která byla v ostatním světě i ve Viklefově vlasti zdrojem velkých polemik.

V letech 1402–1403 přináší dva významné Viklefovy spisy *Dialogus* a *Trialogus* do Prahy z Oxfordu Husův univerzitní kolega a později i druh v utrpení Jeroným Pražský. Stejně jako celá řada dalších událostí se i tento mezník nedá přímo určit a časově je možno jej odvodit jen z celkového kontextu.

Na počátku 15. století dochází i v Evropském měřítku znova k diskusi o Viklefových názorech. Čím byl Viklef tak aktuální a pro tehdejší církev nebezpečný? Určitě ne tím, že zastával vyhraněný filozofický realismus (obecné pojmy mají své konkrétní předobrazy). Horší bylo, že Viklef učil, v souladu s jinými mysliteli té doby, že světští páni mohou v církvi nastolit pořádek tehdy, když v ní není a když sama toho není schopna.

Viklef vyslovil také tehdy velmi provokativní tezi, že kdo není ve stavu milosti, nemůže vládnout (ve spise o světském panování *De civili domino* z roku 1376). Neurčil však blíže, jak se určí, kdo je nebo není ve stavu milosti. Byl to právě Viklef, kdo také mohutně zaútočil na církevní tradici, jejíž normativní úlohu v podstatě popřel. Podle něho tradice není pramenem Božího zjevení, jediným měřítkem pro církevní učení i praxi je Bible, Písmo svaté. Tyto názory vyslovil ve spisech *De Ecclesia* (O církvi), *De veritate sacrae scripturae* (O pravdě Písma svatého) a *De potestate papae* (O moci papežské), které napsal v letech 1377–1378. Snad nejvíce provokoval Viklef svým učením o Večeři Páně, které s ním ovšem Hus nikdy nesdílel. Viklef se v otázce přijímání přikláněl k tzv. remanenci, tedy k nezdůrazňování předpodstatnění chleba a vína v tělo a krev Kristovu, ale kladl důraz na duchovní přítomnost Krista, která je těmito živly symbolizována. Právě v roce 1403 došlo k důležitému kroku, který měl fatální dopad na další Husův život.

Mistr pražské univerzity, Němec Jan Hübner, pocházející ze Slezska, podal pražské arcibiskupské kapitule 24 článků z Viklefova díla, které byly odsouzeny již dávno předtím v Londýně a přidal k nim dalších 21 vět z Viklefova díla, které sám vybral. Požadoval, aby toto učení bylo odsouzeno i v Praze. Arcibiskupští úředníci se obrátili s prosbou o dobrozdání na pražskou univerzitu, kde se konala v květnu 1403 na toto téma bouřlivá disputace. Čeští mistři většinou Viklefa hájili proti ostatním. Vedle Husa pro Viklefa horlivě vystupoval Stanislav ze Znojma a zejména Štěpán Pálež. Nicméně na univerzitní disputaci byl Viklef odsouzen, neboť čeští mistři byli v menšině.

Od této doby se stává Viklefovo učení nesmírně důležitým katalyzátorem, který povede obě strany na nesmiřitelné pozice. Ve vypjaté atmosféře roku 1403 píše Stanislav ze Znojma spis *De corpore Christi* (O těle Kristově), kde se přiklání k Viklefovu učení o remanenci, které je ovšem z hlediska tradičního pohledu církve velmi diskutabilní.

„Všechno záleží na tom, klademe-li pravdu na první místo nebo na druhé.“

obrázek č. 4

John Viklef

6. HUS – druhé období kazatelské

I když Hus byl již mistrem svobodných umění a vysvěcený kněz, neměl ještě zdaleka vystudovanou teologii. Teologii mohl totiž studovat až po absolutoriu svobodných umění. Kdy přesně začal studovat, nevíme. V každém případě bylo toto studium velmi zdlouhavé. Pravděpodobně na podzim 1404 dosáhl teologického bakalaureátu a mohl začít přednášet vedle filozofie také teologii. Soustředil se na výklad některých epištol z Nového zákona a výklad Žalmů. Tyto výklady, dodnes zachované, umožňují nahlédnout do způsobu, jakým Hus pracoval s Biblií.

Zajímavou postavou v Husově životním příběhu je pražský arcibiskup Zbyněk Zajíc z Hazmburku (arcibiskupem 1402–1411). Obvykle se o něm v souvislosti s Husem hovoří posměšně (dal spálit Viklefovy knihy, kterým příliš nerozuměl), nebyl sice velkým teologem, ale s reformou církve to myslel upřímně. Chtěl zlepšit život kléru, vystupoval proti různým pověrám. Právě Hus měl být a skutečně byl arcibiskupovým pomocníkem v těchto jistě správných snahách. V braniborském Wilsnacku, kde shořelo město i kostel, byla údajně na spáleništi nalezena hostie s pravou Kristovou krví, které byla připisována zázračná moc.

Do Wilsnacku se začala sjíždět procesí, která byla pro místní civilní i duchovní správu vítaným zdrojem příjmu. Proti této pověře a účelovému podvodu se arcibiskup postavil a pouti do Wilsnacku pod trestem klatby v roce 1405 zakázal. Hus byl na přání arcibiskupa členem komise, která tento podvod vyšetřovala. Ve stejném roce napsal Hus na toto téma traktát „*De sanguine Christi*“ (O krvi Kristově). Několikrát za sebou byl Hus z vůle arcibiskupa kazatelem na shromážděních (synodách) pražského kléru. Bylo tomu tak v letech 1405, 1406 a 1407. Na těchto shromážděních tvrdě kritizoval pokleslé mravy duchovenstva a vybízel k nápravě. Kázání se zachovala a jsou jedinečným vhledem do Husových reformních snah.

Velmi důležité je Husovo kázání k univerzitě, které přednesl jako její rektor u příležitosti výročí úmrtí Karla IV. v roce 1409. I když tato slavnostní řeč je v duchu dobových projevů spíše sbírkou citátů, Hus dává vřele najevo svůj vztah k zakladateli univerzity i k vědcům, kteří ji pomáhali budovat.

obrázek č. 5

Karel IV.

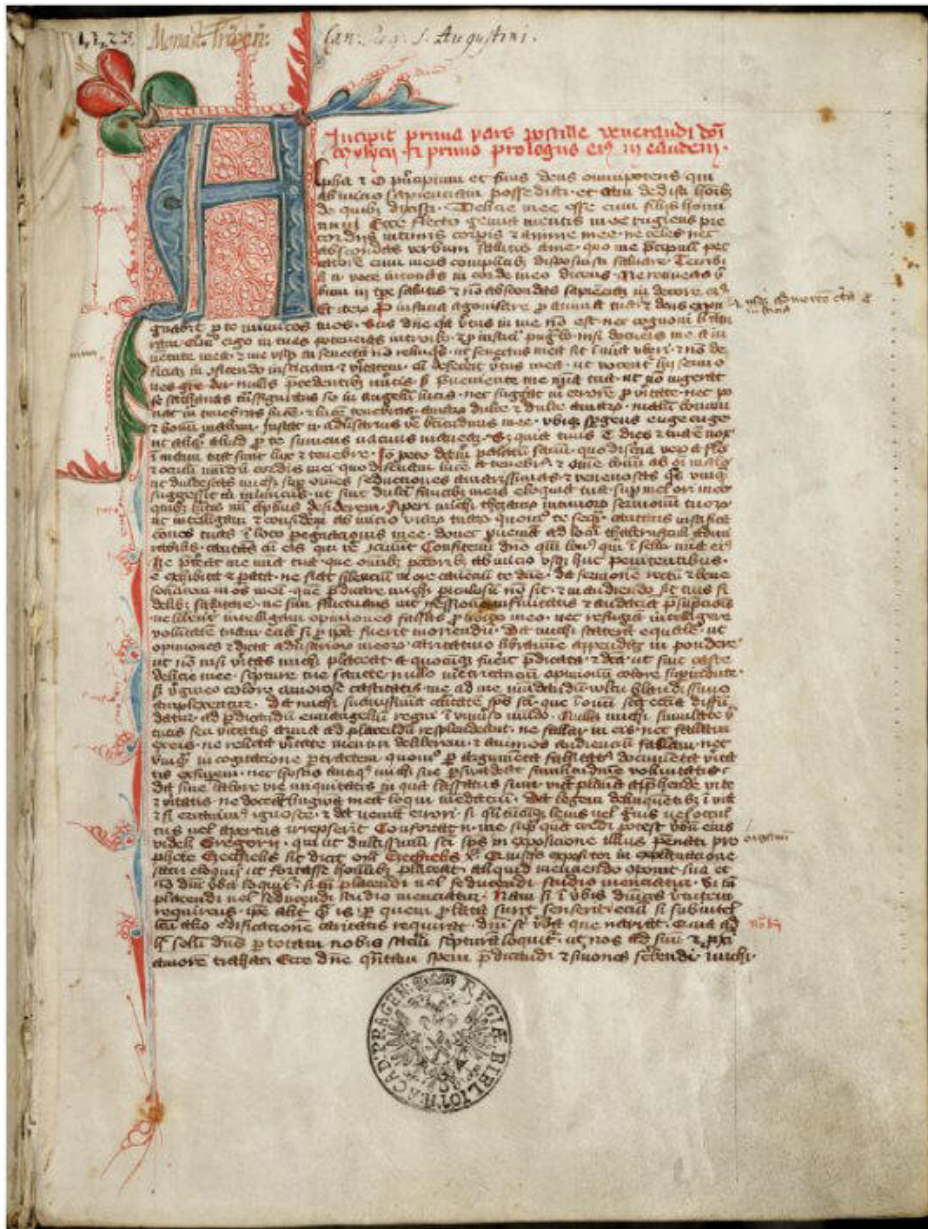
Z prvu bezproblémový vztah s arcibiskupem se začal záhy komplikovat. A právě zde působilo i Viklefovo učení. Arcibiskup např. v roce 1406 zakazuje Viklefovo učení o svátosti oltářní. To se ještě Husa příliš nedotklo, neboť v této otázce nesměšlel stejně jako anglický reformátor. V letech 1407–1408 se postupně začíná Hus s arcibiskupem rozcházet. V roce 1407 je Hus ještě synodním kazatelem a na univerzitě začíná vykládat soubor církevního učení v podobě výkladů k Lombardovým Sentencím. Tyto sentence jsou základní teologickou příručkou pro budoucí kněze.

Arcibiskupovi nebylo jistě příjemné, že Hus přenesl kritiku církve ze synod a z univerzity na betlémskou kazatelnu. Výrazem těchto reformních snah je, že Hus napsal několik mešních písní a české traktáty Devět kusů zlatých (podle cizí předlohy), o Sedmi smrtelných hříších, snad i Zrcadlo hříšníka menší.

Faráře a mnichy pak popudil latinským spiskem, naměřeným proti vžitým formám zbožnosti, který se nazýval *Contra imaginum adorationem* (Proti uctívání obrazů). V roce 1408 padají proti Husovi první obžaloby u pražské konsistoře. Formálně je obžalován z toho, že je viklefista. Jedním z důležitých mezníků byl právě tento rok. Univerzitní mistři v květnu odmítli vykládat Viklefa jako kacíře. Arcibiskup si dal předložit díla, vydal prohlášení, že v nich nic kacířského nenašel, ale Hus byl neustále u něho svými kolegy v duchovní správě z kacířství obviňován. Arcibiskup nakonec začíná Husa podezírat, že je opravdu se vším všudy stoupencem Viklefovým. Pražské duchovenstvo a mniši se cítili velmi pobouřeni tím, že se Hus také dotkl otázky tzv. odúmrtí, což byl zdroj velkých církevních zisků. Napsal totiž české pojednání *O braní odúmrtí*, které je datováno přibližně právě do této doby.

„Hledaj pravdy, slyš pravdu, uč se pravdě, miluj pravdu, prav pravdu, drž pravdu, braň pravdy až do smrti: nebť pravda tě vysvobodí od hřícha, od ďábla, od smrti duše a konečně od smrti věčné, jenž jest odlúčenie věčné od milosti Božie.“

Výklad viery

obrázek č. 6

Husův spis

7. POČÁTKY HUSOVA PROCESU

Teprve roku 1408 podali pražští faráři u arcibiskupa žalobu na Husa, který kázal proti hrabivosti kléru a proti různým platům, které kněží vybírali za své úkony. Hus v obšírné odpovědi vyložil své zásady. Prozatím se nesetkal se žádným nepříznivým důsledkem.

Před koncem roku 1408 se na mezinárodní politické scéně rozvířila složitá otázka odstranění papežského schismatu, trvajících již 30 let. K odstranění dvojpapežství a opětného získání církevní jednoty svolali kardinálové koncil do Pisy. Jejich snaze byl nakloněn král Václav IV., ale jeho úsilí na univerzitě podporoval jen národ český, zatímco tři ostatní národy - bavorský, saský a polský - odporovaly.

Vyjednávání dlouho nikam nevedlo a proto se král Václav rozhodl z podnětu českých mistrů, mezi nimi i Husa, změnit poměr hlasů na univerzitě tak, že český národ měl mít napříště tři hlasy a cizí národy dohromady jen jeden. Stalo se tak 18. ledna 1409 tzv. Dekretem kutnohorským Husova účast při jednání v Kutné Hoře není prokázána, ale jeho podíl na vydání Dekretu je uznáván.

Ačkoli se cizí profesori a studenti snažili změnit královo rozhodnutí, nepodařilo se jim to a z Prahy uraženě odešli. Prahu opustilo přibližně 800 studentů a profesorů, protože prameny nedovolují úplná zjištění, lze připustit, že počty byly vyšší.

8. HUS NA KARLOVĚ UNIVERZITĚ

Napjatá situace se vytvářela již od roku 1403 při polemikách o Viklefovo učení. Tehdy německý mistr Hübner doplnil dosavadní články vybrané z Viklefových spisů na počet 45 a označil je jako bludné. Spory o Viklefa se nyní rozhodl ukončit, i arcibiskup, který při synodách roku 1406 a 1408 vydal zákaz hlásat Viklefovy názory a studovat jeho spisy. Někdy koncem roku 1408 nebo počátkem 1409 vydal dokonce příkaz k odevzdání Viklefových knih ke zjištění, zda v nich jsou obsaženy bludy. Navíc byly vyhlášeny zákazy kázání ve Viklefovském duchu a tím byl postižen i Hus jako kazatel v Kapli betlémské.

Proti tomu se odvolalo pět pražských studentů k papežskému stolci. Synoda z června 1409 oficiálně vyhlásila povinnost odevzdat Viklefovy knihy. Napětí mezi arcibiskupem a Husem a jeho straníky se stupňovalo. Na podzim roku 1409 byl Hus zvolen rektorem univerzity.

Jako rektor pronesl Hus 3. prosince 1409 kázání na paměť Karla IV.: *Confirmate corda vestra*, (Upevněte svá srdce).

Arcibiskup reagoval na žalobu studentů u kurie žádostí o schválení svých příkazů k odevzdání Viklefových knih a zákazu kázání na soukromých místech. To se podařilo a papež Alexandr V. dne 20. prosince 1409 vydal bulu, jež plně vyhověla přáním arcibiskupa a navíc ho zmocnila, aby si dal předložit Viklefovy knihy, aby zmizely z očí věřících. Současně zakázala kázání na soukromých místech, čímž měla být postižena Kaple betlémská. Hus byl přesvědčen - zdá se, že právem - že bula byla "koupena". Papež zrušil také citaci proti arcibiskupovi.

Kázání pokračovala, bula nebyla v Praze respektována a proti jejím ustanovením protestovala i pražská univerzita.

Synoda z června 1410 obnovila příkaz k odevzdání knih a nařídila jejich spálení. Proti tomu podal Hus spolu s několika dalšími účastníky žalobu k papežské kurii. Jeho podáním se jeho záležitost dostala před papežský soud. Arcibiskup vyhlásil proti apelantům klatbu a dne 16. července 1410 dal arcibiskup knihy skutečně spálit.

Dobová kritika papežství a současný pohled

Hus se například ve svém nejvýznamnějším spisu O církvi snaží ukázat, že hlavou církve je Ježíš Kristus a křesťané nemusejí poslouchat papeže, pokud jsou jeho nařízení v rozporu s Biblií. Hus tak napadá právo papeže být hlavou církve.

Proto Hus setrval po staletí v nemilosti katolíků. Jeho názory je však třeba vnímat z dobového hlediska. Jak upozornil český katolický teolog a kněz Tomáš Halík, *"chápeme-li Husovu kritiku papežství jako kritiku konkrétní podoby papežství jeho doby (a ne jako dogmatické vyjádření o papežském úřadu vůbec), dáme mu vzhledem k tehdejší době plně zapravdu. Chápeme-li polemický zápal kritických kázání o stavu církve, pak zjistíme, že mnozí světci mluvili na adresu tehdejších církevních poměrů ještě daleko drsněji..."*

A modernista Halík dodává: *"To, co u katolíků starších generací budilo největší odpor vůči Husovi, byla různá podání z pozdějších staletí, za ta ovšem Hus nemohl, ta spíše vypovídala o těch, kteří si Husa přivlastňovali."*

Až teprve papež Jan Pavel II. v roce 1999 prohlásil, že lituje Husovy kruté smrti a uznal jej za reformátora církve.

9. PÁLENÍ KNIH 1409 - 1412

Hus proti pálení napsal útočný spis *De libris haereticorum legendis* (O četbě kacířských knih). Na univerzitě ve dnech 27. července až 6. srpna vystoupil Hus a s ním dalších pět mistrů, přestože jim hrozila klatba, s obhajobou šesti Viklefových traktátů.

Ke kurii došly brzy i arcibiskupovy žaloby na Husa, který byl obviněn z hlásání bludného učení a pobuřujícího kázání. Spor byl v rukách kardinála Colonna, pozdějšího papeže Martina V.

Soudce kardinál Colonna předvolal Husa na soud ke kurii. Hus vyslal do Itálie své prokurátory, v čele s právníkem mistrem Janem z Jesenice, aby usilovali o zproštění z osobní citace. Sám se k soudu nedostavil a zůstával doma zatím v poměrném bezpečí.

V lednu roku 1411 řídil Hus na univerzitě disputaci „de quodlibet“, což bylo reprezentativní učené shromáždění univerzity.

V soudním řízení proti Husovi podali jeho prokurátoři stížnost proti soudci Colonnovi pro předpojatost. Přesto kardinál vyhlásil proti Husovi na jaře 1411 klatbu pro nedostavení se k soudu. Proces u soudu pokračoval a Hus byl obviňován novými žalobami. Husovi odpůrci se snažili odstranit z vedení procesu mistra Jesenice, který Husa obratně hájil.

Je to člověk víry, stejně jako člověk činu, jenž velmi dobře ví, že je někdy třeba zapřít sám sebe, až na hranu sebeobětování.

10. BOJ PROTI ODPUSTKŮM

Husova kritika papežství rezonovala právě v době papežského schizmatu, kdy o vládu nad křesťanským světem usilovali tři papežové, Řehoř XII., Benedikt XIII. a Jan XXIII.. Západní větev církve se nacházela v zásadním rozkolu.

Právě papeže Jana XXIII. Hus nazval antikristem za vyhlášení odpustků pro ty, kdo se zúčastní křížové výpravy proti králi Ladislavu Neapolskému. Jan XXIII. na Husa vyhlásil klatbu a nařídil jeho zajetí. Měl být souzen podle církevních zákonů a bylo nařízeno zboření Betlémské kaple.

Proti odpustkům se stavěli čeští mistři i studenti Karlova vysokého učení. V Betlémské kapli horlil Jan Hus: **"... poslové papežovi nemluví slov božích, ježto v bule (papežské listině o odpustcích) neradí dobře žíti, ani bližního milovati, ani nepřátelům dobře činiti, než toliko peníze za odpuštění hříchů dávatí, což nejsou slova boží, neboť jsou slovům božím protivná."**

Při protiodpustkových bouřích v Praze byli popraveni tři mladí lidé - první oběti husitského hnutí. Hus ztratil podporu krále Václava a znovu hájil Viklefa.

V této chvíli dal Hus najevo, že takovou papežskou autoritu nerespektuje a odvolal se ke Kristu jako k "nejvyššímu soudci". Byl vyhlášen zákaz účasti na svátostech v místech, kde Hus pobýval. Hus tedy odešel z Prahy do Kozího Hrádku, kde kázal prostým lidem a ti jej za jeho názory milovali.

Mnohé myšlenky totiž s tímto kazatelem sdíleli, ale doposud se báli je vyslovit. Z tohoto hlediska šlo zejména o kritiku odpustků, celé řady povinných poplatků církvi a bohatství církevních hodnostářů.

11. KONCIL V KOSTNICI A UPÁLENÍ HUSA

Hus byl v Čechách v bezpečí, ale poté, co byl císařem Zikmundem vyzván, aby se omluvil za kacířství před církevním koncilem, odjel do německé Kostnice a jeho osud měli v rukou jeho odpůrci.

Koncil svolal Jan XXIII. po naléhání římského krále Zikmunda do Kostnice u Bodamského jezera na 1. listopad 1414. Měl ukončit církevní rozkol, reformovat církev a odstranit kacířství. Proces s Husem byl tedy jen jednou z více položek koncilu.

Hus v Kostnici podléhal církevnímu právu. Podle tohoto práva byl však za své názory předem odsouzen, byl proto hned zatčen. Hus si byl vědom, že může skončit na hranici, pokud odmítne omluvu. Církev jej navíc vinila i z názorů, které nikdy nekázal. Hus byl dlouho vězněn a byl na něj vyvíjen fyzický i psychický nátlak. Při veřejném slyšení před kostnickým tribunálem mu ale nebylo umožněno své myšlenky obhájit, pouze je mohl odvolat a omluvit se.

Před soudem koncilu v Kostnici si mistr Jan žádal být poučen od svých žalobců, v čem psal špatně. Bylo mu pouze řečeno: *„Máš odvolat, jak rozhodlo padesát mistrů svatého Písma.“* Naříká mistr Jan: *„Aj překrásné poučení! Tak by i svatá Kateřina, panna mladá, měla ustoupiti od pravdy a víry v Pána Ježíše Krista, protože proti ní bylo padesát (pohanských) mistrů. Ale vytrvala ta vzácná panna až do smrti a přivedla ty mistry (svým příkladem) k Pánu Bohu, čehož já hříšný nemohu dosáhnouti!“* Nu, každému svatému se nepodařilo obrátit své mučitele...

Jeho odkazem bylo: *„Hledej pravdu, slyš pravdu, uč se pravdě, miluj pravdu, prav pravdu, drž pravdu, braň pravdu až do smrti!“* Jeho poslední pozdrav z Kostnice do Čech byla evangelijní prosba křesťanům: *„Prosím vás, abyste se milovali, dobrých utlačovati nedali a pravdy každému přáli.“* Ve světle jeho života, učení a oběti můžeme říci, že pravda nebyla Husovi jen nějakou absolutní ideou nebo principem, ale byla pro mistra Jana živým Božstvím, vtěleným v Osobě Ježíše Krista (který o sobě pravil: *„Já jsem Pravda...“*), zjeveným ve Spasitelově neporušeném evangelijním hlásání a stále zde na zemi přebývajícím v autentické prvokřesťanské Církvi pravoslavné.

Hus vyzýval, aby jeho názory byly tedy vyvráceny a v případě, že toto uzná za pravdivé, své učení odvolá. Sám Zikmund, který nejprve Husa chránil, nyní spíše vyzýval k jeho likvidaci, jelikož se obával Husova případného návratu do Čech a rozšíření jeho myšlenek.

Hus neustoupil ze svých názorů a byl 6. července 1415 upálen na hranici před hradbami Kostnice. Husův popel byl vysypán do Rýna, aby z něj nic nezůstalo jeho věrným. Paradoxně Husova smrt kazatelovo učení ještě více popularizovala a vyvolala v českých zemích lidové bouře.

obrázek č. 6

Nejstarší vyobrazení Husa

„Poslední pravda a poslední soud mohou být pochopeny nejen jako konec světa a konec dějin, ale i jako cíl dějin či smysl dějin. Nemusí nám nahánět hrůzu, ale sdělovat poselství, že náš život na světě není marný, zbytečný a nesmyslný, ale že na něm záleží, bude souzen a posuzován, budou souzeny zlé činy a chváleny činy dobré. Je to poselství o smyslu života, smyslu dějin, výzva k orientaci na to, co býti má a ne na to, co jest, protože jen v budoucnosti lze hledat smysl přítomnosti a jen v přítomnosti smysl minulosti.“

„Vlastním předmětem dějin je lidské jednání. Lidé se organizují ve státech, věří v různé náboženství, vytvářejí umění, vědu, filosofii.“

Emanuel Rádl

12. HUSOVI CITÁTY

„Protož, věrný křesťane, hledaj pravdy, slyš pravdu, uč se pravdě, miluj pravdu, prav pravdu, drž pravdu, braň pravdy až do smrti: nebť pravda tě vysvobodí od hřícha, od ďábla, od smrti dušě a konečně od smrti věčné, jenž jest odlúčení věčné od milosti Božie...“

(Výklad viery 1412)

„Nemůže-li pravda býti projevena bez pohoršení, lépe je přijmouti pohoršení, nežli pustiti pravdu.“

„Kdo mluví pravdu, hlavu si rozbíjí.“

„Papežové zajisté mohou lháti, ale Bůh nelže.“

„Tak jako hejno krkavců snesli se na tuto zemi, aby vyklovali každé zrnko zlata a stříbra. Nemají slitování. Jejich srdce zjedovatěla touhou po bohatství. Se vším kupčí, všechno prodávají. Chceš pokřtít dítě? Zaplať! Chceš loupit a vraždit? Zaplať a bude ti odpuštěno. Ale pak, kdyby sám ďábel zaplatil, vstoupil by na nebesa? A za peníze takto vydřené z chudého lidu koně krásné chovají, čeled' nepotřebnou drží, v kostky hrají a na své kuběny drahé věší, zatímco Kristus chodil bos a neměl, kde by hlavu složil.“   **Jan Hus-kázán**

Zlo je trojího druhu: přítomné, minulé a budoucí.

PRAKTICKÁ ČÁST

13. KONCEPT

„Pravda o přírodě je silnější a obhájí se sama.“

Albert Einstein

„Dobří umělci kopírují. Nejlepší umělci kradou.“

Pablo Picasso

Pojem umění je tak široký, mnohotvárný a proměnlivý, že jej vlastně nedokážu definovat. Většinou jej vnímám jako analýzu, která je pro mě nedostatečná. I český výtvarník a umělec Karel Malich řekl, *„Přemýšlel jsem o tom jako kluk a hodně dlouho, možná do čtyřicítky a došel jsem k tomu, že to stejně nemůžu vědět.“*

Vidím, jak se umění vznáší a je všude kolem mě. Cítím v něm určitou energii – náboj, co mnou prochází. Mám v něm určitou představu, kterou často nedokážu pořádně uchytit a nevím, co si mám sám o sobě myslet a o všem, co je kolem mě. Naplňuje mně prostor, který mám kolem sebe, ale často se v něm ztrácím. Mám hodně otázek, na které neumím odpovědět. A jedna z nich je pojem **pravda**, ale čeho **pravda**? Podle mého názoru je to podobné jako s umění, nedokážu jej pořádně definovat.

SHRNUTÍ

Jak už je psáno v /úvodu/, od dob vzniku naší planety vzniká. Samostatná práce měla ze začátku cíl a určenou linii, ale v průběhu zkoumání má finální fáze rozporuplné až nedefinovatelné řešení. Každý má představy o určitých věcech, jak fungují, čeho se týkají, jaký mají smysl atd.

Vidím, jak se okolí a umění vznáší a je všude kolem mě. Cítím v něm určitou energii – náboj, co mnou prochází. Mám v něm určitou představu, kterou často nedokážu pořadně uchytit a nevím, co si mám sám o sobě myslet a o všem, co je kolem mě.

Mám hodně otázek, na které neumím odpovědět.

OBRAZOVÁ PŘÍLOHA + POUŽITÁ LITERATURA

Obrazová příloha

google

Literatura / zdroje